

แนวทางการป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชันในหน่วยงานภาครัฐ
The Guidelines for Prevention and Suppression of the Corruption in the
Government Agencies

ปิยะธิดา อภัยภักดิ์
Piyatida Apaipak

อาจารย์พิเศษสาขาวิชาการปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาลัยเขตสิรินธรราชวิทยาลัย

บทคัดย่อ

ประเทศไทยมีปัญหาคอร์รัปชันมาเป็นเวลานาน ตั้งแต่สมัยสุโขทัย อยุธยาเป็นราชธานี และ สมัยรัตนโกสินทร์ จนถึงปัจจุบัน โดยปี พ.ศ. 2559 ปัญหาคอร์รัปชันของประเทศไทยติดลำดับที่ 101 การทุจริตและประพฤติมิชอบเป็นการปฏิบัติ หรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรมิชอบ เพื่อตนเองและพวกพ้อง การทุจริตจึงเป็นการกระทำที่ไม่ถูกต้อง เป็นการประพฤติชั่ว รับลิบบน การคดโกง ไม่สุจริต ไม่ซื่อตรง และไม่ซื่อสัตย์ มีพฤติกรรมที่แสวงหาประโยชน์ส่วนตนเองมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม ซึ่งการทุจริตคอร์รัปชันของภาครัฐซึ่งนโยบาย ได้แก่ การทุจริตโครงการเมกะโปรเจกต์ ปัญหาคอร์รัปชันของภาครัฐที่มีรายได้น้อย และปัญหาเงินทอนวัด เป็นต้น

แนวทางหรือมาตรการแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันในการทุจริตในสังคมไทย นอกจากการใช้มาตรการทางด้านกฎหมายในการปราบปรามแล้ว ควรนำหลักการบริหารจัดการบ้านที่ดีหรือหลักธรรมาภิบาลมาปฏิบัติอย่างเคร่งครัด ควรจะต้องมีการสร้างเครื่องหมายแห่งความดีให้เกิดขึ้นกับตัวเองและสังคม เช่น หลักคุณธรรมจริยธรรม เพื่อเป็น เครื่องหมายแห่งความดี มีจิตสำนึกที่ดี และที่สำคัญที่สุด คือ มีการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นปรัชญาที่ชี้แนวทางในการดำเนินชีวิตของประชาชนทุกระดับรวมถึงระดับรัฐบาลในการพัฒนาและบริหารประเทศ ซึ่งเป็นแนวทางแก้ไขและปราบปรามการทุจริตในองค์กรภาครัฐเพื่อให้รอดพ้น และสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและ ยั่งยืนภายใต้กระแสการเปลี่ยนแปลงในโลกปัจจุบัน จึงเป็นแนวทางหนึ่งที่จะป้องกันและปราบปรามการทุจริตได้อย่าง มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้นในอนาคต

คำสำคัญ: การป้องกัน, การทุจริต, การปราบปรามการทุจริต

Abstract

The problems concerning corruption in Thailand have been considered since the Sukhothai period, to the Ayudhya period, and until the Rattanakosin period nowadays. In 2016, Thailand's corruption issue was ranked at 101. The corruption as well as the misbehave are the conduct to or the misconduct to something in order to acquire some benefits to oneself or one's party. To engage in any of those behaviors is not acceptable in various issues including bribing, cheating, depraving, and dishonesty. The corruption in the government agencies could be witness in various plans such as government mega-project plans, allowance for low-income people plans, or even financial donation to support religion plans.

The guideline or measurement to solve the corruption problems in thai government agencies, apart from legal measurement, should be adjusted and employed by the context of good governance strictly. As well, good consciousness and morality should be taken into the consideration. Sufficiency Economy Philosophy (SEP) is one of the practical solutions that results in the way of life of people as well as in the practical implementation of government agencies. SEP is the best guideline to prevent and suppress the corruption invariably which stands still against the changes in the nowadays world both present time and in the future.

Keywords: Prevention, Corruption, Suppression

บทนำ

“ทุจริตคอร์รัปชัน” เป็นปัญหาที่ทุกคนในโลกให้การยอมรับว่าร้ายแรงต่อทุกพื้นที่ส่วนของประเทศทั่วโลก ซึ่งสาเหตุมาจาก ความโลภเข้ามาครอบครองจิตใจ ความอยากร่ำรวยอยากมีฐานะที่ทุกคนทุกสังคมยอมรับเพราะผลประโยชน์ได้รับมากนั้นมีมูลค่ามากมาย จึงเกิดการทุจริตขึ้นโดยการกระทำมิชอบของตนเอง ซึ่งในการทุจริตในแวดวงของการเมืองจะมีให้เห็นบ่อยที่สุด จนทำให้ทรัพย์สินหรือทรัพยากรของชาติเสียหายไป การติดสินบนก็เป็นการทุจริตเช่นกัน ซึ่งจะเกิดขึ้นแทบทุกประเทศบนโลก โดยในแต่ละประเทศจะพบเห็นบ่อยมากที่สุด ทั้งประเทศที่เจริญแล้ว ประเทศที่กำลังพัฒนาและประเทศด้อยพัฒนา

ประเทศไทยเอง ก็มีการทุจริตคอร์รัปชันมาตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัย กรุงศรีอยุธยา กรุงรัตนโกสินทร์ จนถึงปัจจุบัน ซึ่งมีการฉ้อราษฎร์บังหลวงในสังคมไทย กล่าวได้ว่าสมัยกรุงสุโขทัยมีกฎหมายเกี่ยวกับการทุจริตประทุติมิชอบบัญญัติไว้ ในสมัยกรุงศรีอยุธยาก็ปรากฏหลักฐานเกี่ยวกับกฎหมายป้องกันและปราบปรามการทุจริตดังกล่าว เช่นเดียวกัน ทั้งในวรรณคดีหลายเรื่อง และกฎหมายที่บังคับหลายฉบับที่เกี่ยวข้องกับการฉ้อโกง และการทุจริตคอร์รัปชัน ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น เริ่มมีการฉ้อราษฎร์บังหลวงเพิ่มมากขึ้น ซึ่งส่วนใหญ่จะอยู่ในรูปแบบการยกยอกเงินหลวงหรือการเบียดบังเอาทรัพย์สินของรัฐ “การฉ้อราษฎร์บังหลวง” ซึ่งมีปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นและมีอยู่ควบคู่กับสังคมไทยมาตลอดจนถึงปัจจุบัน (วิชัย รูปชาติ, 2552)

การฉ้อราษฎร์บังหลวงเกิดขึ้นทุกยุคทุกสมัย จนถึงยุคปัจจุบัน ประเทศไทยก็ยังคงมีการทุจริตคอร์รัปชันและนับวันจะเพิ่มมากขึ้นเป็นลำดับ (คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, 2545) โดยจุดกำเนิดการเกิดการทุจริตนั้นทุกสิ่งทุกอย่างขึ้นอยู่กับวัฒนธรรมทางจิตใจ คุณธรรม ค่านิยมการปลูกฝังอบรม ซึ่งรวมถึงระดับคุณภาพทางจิตใจของประชาชนในสังคม นอกจากนี้สภาพแวดล้อมของสังคมในปัจจุบันและที่สำคัญการบังคับใช้กฎหมายกลไกในการตรวจสอบจนถึงการนำตัวผู้กระทำความผิดมาดำเนินคดีและพิพากษาลงโทษ (พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว, 2543) ปัญหาทุจริตคอร์รัปชันในสังคมไทย เป็นปัญหาที่สะสมเรื้อรังมานาน จนส่งผลกระทบต่อระบบการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงของประเทศ ทั้งยังมีผลกระทบต่อสายของลักษณะและความเชื่อมั่นประชาคมโลกเป็นอย่างมาก การทุจริตคอร์รัปชันเป็นการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อแสวงหาประโยชน์จากผู้อื่นที่มีควรได้โดยชอบสำหรับตนเอง คำว่า “มิชอบ” หมายถึง ไม่เป็นไปตามกฎหมาย กฎระเบียบของทางราชการ คำสั่งของผู้บังคับบัญชา มติคณะรัฐมนตรีตามแบบธรรมเนียมของทางราชการ หรือตามทำนองคลองธรรม การทุจริตต่อตำแหน่งหน้าที่ เป็นการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่งในตำแหน่งหรือหน้าที่ ทั้งที่ตนมิได้มีดำรงตำแหน่งหรือกระทำให้หน้าที่นั้น ๆ หรือใช้อำนาจในตำแหน่งและหน้าที่นั้น เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มีควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเองหรือพวกพ้อง ซึ่งการทุจริตต่อตำแหน่งหน้าที่เป็นความผิดทางวินัยอย่างร้ายแรงตามกฎหมายว่าด้วย การบริหารงานบุคคลของข้าราชการ แต่ละประเภท รวมถึงลูกจ้างของส่วนราชการด้วย และ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย การป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 และพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2542 ซึ่งเป็นมาตรการในการควบคุมการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐว่า เจ้าหน้าที่ได้ใช้อำนาจถูกต้องตามกฎหมายที่กำหนดไว้ (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช, 2550, น. 30)

ในวันที่ 25 มกราคม 2560 นายสรรเสริญ พลเจียก เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และโฆษกสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ได้กล่าวถึงองค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (Transparency International) ที่ได้ประกาศค่าคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต ปี 2016 ปรากฏว่า 2 ใน 3 จาก 176 ประเทศทั่วโลก ได้คะแนนต่ำกว่า 50 คะแนน สำหรับประเทศไทยได้ 35 คะแนน จากคะแนนเต็ม

100 คะแนน ลดลง 3 คะแนน ได้ลำดับที่ 101 เมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2558 อยู่อันดับ 76 ได้ 38 คะแนน จาก 168 ประเทศทั่วโลก ส่วนประเทศสิงคโปร์อยู่อันดับที่ 7 ได้ 84 คะแนน ส่วนประเทศที่ได้อันดับหนึ่ง คือ ประเทศเดนมาร์ก และนิวซีแลนด์ 90 คะแนนเท่ากันยังคงเสมอเช่นเดิม (สุทธิ อากาศฤกษ์, 2545) ซึ่งจะเห็นได้ว่าการทุจริตในองค์การภาครัฐ เช่น การทุจริตในโครงการขนาดใหญ่ ได้แก่ โครงการสร้างสนามบินสุวรรณภูมิ การออกกฎหมายหรือแก้ไขกฎหมายโดยใช้อำนาจฝ่ายบริหารตราพระราชกำหนด การใช้อำนาจตามตำแหน่งกำหนดมาตรการส่งเสริมการประกอบธุรกิจ (นนทวัชร์ นวตระกูลพิสุทธิ และคณะ. 2555)

กล่าวโดยสรุป ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันของภาครัฐ ซึ่งจะอยู่ในรูปแบบทุจริตเชิงนโยบายอันเป็นการแสวงหาผลประโยชน์หรือเอื้อประโยชน์ให้กับตนเองและพวกพ้องโดยอาศัยช่องว่างของกฎหมาย นับวันจะทวีความรุนแรงขึ้นอย่างต่อเนื่องและโดยจะพบเห็นจากข่าวที่ปรากฏในสื่อต่าง ๆ เช่น ปัญหาการโกงเงินสงเคราะห์ผู้มีรายได้น้อย และปัญหาเงินทอนวัด เป็นต้น ปัญหาเหล่านี้เกิดขึ้นจากนักการเมืองและข้าราชการที่ขาดความซื่อสัตย์ ในการบริหารราชการที่ดี ไม่มีคุณธรรมและจริยธรรมในการปฏิบัติงาน และขาดหลักในการดำเนินชีวิตที่ดี ดังนั้นจึงมีการบังคับใช้กฎหมายของฝ่ายตรวจสอบ เช่น คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) และหน่วยงานที่ต้องทำหน้าที่ปราบปรามการทุจริตควรต้องบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจังโดยไม่มีการละเว้น หรือเลือกที่ปฏิบัติ ซึ่งปัญหาเหล่านี้จะส่งผลกระทบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และประเทศชาติ

ความหมายของคำว่า การทุจริตคอร์รัปชัน

คำว่า “ทุจริต” พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2542) ให้ความหมายของคำว่า “ทุจริต” หมายถึง ความประพฤติชั่ว คดโกง ฉ้อโกง เป็นต้น

จารุวรรณ สุขุมาลพงษ์ (2556) กล่าวว่า การทุจริตคอร์รัปชัน เป็นการฉ้อราษฎร์บังหลวง คดโกง ทุจริตอย่างกว้างขวาง ส่วนมากใช้ในเรื่องทุจริตและการไม่ซื่อตรงต่อหน้าที่ในวงราชการ

ผาสุก พงษ์ไพจิตร และ สังคิต พิริยะรังสรรค์ (2549, น. 4) ให้ความหมายว่า การคอร์รัปชัน เป็นการใช้อำนาจเพื่อให้ได้มาซึ่งผลกำไร ตำแหน่ง ชื่อเสียง เกียรติยศ หรือผลประโยชน์เฉพาะกลุ่ม โดยการฝ่าฝืนกฎหมายหรือมาตรฐานทางศีลธรรม รวมถึงพฤติกรรมเบี่ยงเบนของผู้มีตำแหน่งในราชการ เพื่อให้ได้ผลประโยชน์เข้าตนและพวกพ้อง ทั้งในด้านสังคม การเงิน และ ตำแหน่ง

Myrdal (1986) และปุระชัย เปี่ยมสมบุญ (2551) ได้กล่าวถึงความหมายของคำว่า “ทุจริต” หรือ “คอร์รัปชัน” ว่า “คอร์รัปชัน” มาจากคำว่า Corrupt ที่แปลว่า คดโกง กินสินบน ต่ำช้า ชั่ว ไม่บริสุทธิ์ ดังนั้นในการวินิจฉัยว่าการกระทำเป็นการทุจริตหรือไม่ หรือการกระทำใดเป็นการทุจริตของเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือข้าราชการ และผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือไม่นั้น จะต้องพิจารณาจากองค์ประกอบ ดังต่อไปนี้

1. ผู้กระทำได้รับประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่ง ไม่ว่าจะเงินหรือไม่ก็ตาม รวมถึงการรับสินบนด้วย
2. ผู้กระทำการไม่มีอำนาจโดยชอบด้วยกฎหมายที่กระทำการตามข้อ 1)
3. การได้รับประโยชน์เป็นผลเสียหายแก่ส่วนได้เสียของสาธารณะหรือประชาชนเป็นส่วนใหญ่
4. ผู้กระทำการมีตำแหน่งฐานะในหน้าที่ราชการ และได้กระทำภายใต้ตำแหน่งหน้าที่ราชการของตน
5. การกระทำของบุคคลนั้นเป็นการฝ่าฝืน หรือละเมิดต่อกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับที่กำหนดไว้ สำหรับการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยทำให้ระบบราชการเสียหาย

คำว่า “มิชอบ” หมายถึง ไม่เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบของทางราชการ คำสั่งของผู้บังคับบัญชา มติคณะรัฐมนตรี แบบธรรมเนียมของทางราชการ หรือตามทำนองคลองธรรม คือ ไม่เป็นไปตามทางที่ถูกที่ควรและ

คำว่า “ประพฤติมิชอบ” หมายถึง การใช้อำนาจหน้าที่ในตำแหน่ง หรือการใช้อำนาจหน้าที่อันเป็นการฝ่าฝืนกฎหมายระเบียบ คำสั่ง หรือมติคณะรัฐมนตรีที่มุ่งหมายการใช้เงินของแผ่นดิน

จากความหมายของ คำว่า “ทุจริต” หรือ “Corrupt” ที่กล่าวมาข้างต้น เป็นความหมายเนื่องมาจากระเบียบทางสังคม วัฒนธรรม และค่านิยมในสังคมของประเทศนั้น ๆ ที่แตกต่างกันคือสังคมตะวันตกการให้สินจ้างรางวัลในการปฏิบัติหน้าที่มีความละเอียดอ่อนกว่า กล่าวคือถึงแม้ว่าจะไม่ผิดทางราชการ แต่ก็ถือว่าการคอร์รัปชันได้ ส่วนในแถบประเทศตะวันตก เช่น อินเดีย จีน และไทย กลับมองว่าเป็นค่าธรรมเนียนที่ทุกสังคมจะขาดเสียมิได้ เพราะถือว่าการแสดงน้ำใจไมตรี ดั่งนั้นจึงเป็นปัญหาให้นักรัฐศาสตร์ และนิติศาสตร์ ร่วมกันคิดว่าจะถือปทัสถานของสังคมเป็นหลักในการวินิจฉัยว่าการกระทำเป็นคอร์รัปชันหรือไม่ โดยเฉพาะในปัจจุบันการคมนาคมมีความเจริญมากขึ้น การไปมาระหว่างประเทศนั้นมีมากขึ้น ปัญหาความขัดกันเ็นทางปทัสถานจึงมีความสับสนกัน (พรชัย เลื่อนฉวี, 2553, น 24).

กล่าวโดยสรุป การทุจริตคอร์รัปชัน หมายถึง การประพฤติชั่วทั้งกาย วาจา และใจ ด้วยการรับสินบน การคดโกง ไม่สุจริต ไม่ซื่อตรงและไม่ซื่อสัตย์ มีพฤติกรรมเพื่อแสวงหาประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าประโยชน์ส่วนรวมจนส่งผลให้ประเทศชาติได้รับความเสียหายขาดศักยภาพในการพัฒนาประเทศ

รูปแบบของการทุจริตคอร์รัปชัน

สังคิต พิริยะรังสรรค์ (2549: 41) ได้นำเสนอรูปแบบของการทุจริตคอร์รัปชันของในสังคมไทยในปัจจุบันประกอบไปด้วย 15 ลักษณะ ดังนี้คือ 1) การแสวงหาค่าเช่าทางเศรษฐกิจ เช่น การผูกขาด การให้สัมปทาน และการเรียกเก็บส่วนแบ่งอย่างผิดกฎหมาย โดยการสร้างความขาดแคลนเทียม เช่น ปัญหาการขาดแคลนน้ตาล 2) เคลปโตเครซี (Kleptocracy) เป็นการนำทรัพยากรของรัฐมาเป็นของครอบครัวและอาชกรกระทำโดยการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ 3) การมีผลประโยชน์ทับซ้อน หมายถึง สถานการณ์ที่เจ้าหน้าที่ของรัฐมีผลได้รับผลเสียส่วนตัว และผลดังกล่าวมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ หรือการกระทำหน้าที่โดยขาดความเที่ยงธรรม 4) การใช้อิทธิพลทางการเมืองหาผลประโยชน์จากตลาดหลักทรัพย์ (ปั่นราคาหุ้นของตัวเอง) 5) ปกปิดการบริหารงานที่ไม่ถูกต้อง การปิดบัง และให้การเท็จ 6) การใช้นโยบาย กฎหมาย กฎเกณฑ์ ข้อบังคับต่าง ๆ อย่างมีอคติและลำเอียง 7) การใช้อิทธิพลทางการเมืองค้า แสดงบทบาทเป็นนายหน้าหรือมีผลประโยชน์ทับซ้อน จากการค้าขายต่าง ๆ ตอบแทน การแลกเปลี่ยนสินค้าเกษตรกับประเทศคู่ค้า 8) การใช้ทรัพยากรของรัฐในทางมิชอบ การปลอมแปลงเอกสาร การฉ้อฉล การใช้กองทุนของรัฐ เพื่อหาประโยชน์ทางการเมือง 9) ไม่กระทำการตามหน้าที่ แต่ใช้ลัทธิพรรคพวกแทน เช่น การฮั้วประมูล 10) การให้และการรับสินบน การขู่เข็ญบังคับและการให้สิ่งล่อใจ 11) การยอมรับของขวัญที่ไม่ถูกต้อง เช่น เชื้อของของขวัญและสินบนมูลค่าสูง 12) ผู้บริหารประเทศทำตัวเป็นผู้อุปถัมภ์รายใหญ่ของประเทศ โดยใช้นโยบายประชานิยม 13) ใช้อำนาจของตำรวจ ทหาร และข้าราชการในทางที่ผิด 14) ทุจริตการเลือกตั้ง ทั้งการซื้อเสียง และการทุจริตด้วยวิธีต่าง ๆ และ 15) การบริจาคเพื่อช่วยเหลือการรณรงค์ที่ผิดกฎหมาย เช่น การบริจาคให้แก่การเมืองและพรรคการเมืองรัฐบาล เพื่อที่จะมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายของรัฐบาล

รูปแบบของการทุจริตคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นในประเทศต่าง ๆ ที่ปรากฏอยู่ทั่วโลกมีหลายรูปแบบอาจมีความเหมือนหรือแตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับบริบทสภาพแวดล้อมของระบบการเมืองการปกครอง ระบบเศรษฐกิจ สังคมของประเทศนั้น ๆ รวมถึงโอกาส และสถานการณ์ของการทุจริตนั้น ๆ การเข้าถึงข้อมูลและการตระหนักถึงการควบคุมการทุจริตคอร์รัปชันของประชาชนในประเทศนั้น ๆ ด้วย สามารถจำแนกรูปแบบการทุจริตคอร์รัปชันอย่างกว้าง ๆ ได้ดังนี้ (ศิริภัทร์ เสรีรังสรรค์, 2551, น.137)

1. การคอร์รัปชันขนาดใหญ่ (grand corruption) หมายถึง การคอร์รัปชันที่มีขนาดของวงเงินจำนวนมาก
2. การคอร์รัปชันขนาดเล็ก (petty corruption) หมายถึง การคอร์รัปชันที่มีขนาดของเงินเล็ก ๆ น้อย หรือมีวงเงินรวมน้อย

3. การคอร์รัปชันเชิงนโยบาย (policy corruption) หมายถึง การคอร์รัปชันที่มีอิทธิพลต่อรูปแบบต่าง ๆ ในเชิงโครงสร้างทั้งทางด้านนโยบาย การดำเนินการ หรือการบริหารงาน โดยมีการใช้ข้อกำหนดของกฎหมาย

4. การคอร์รัปชันในเชิงการบริหารหรือการปฏิบัติการ (administrative corruption) หมายถึง การคอร์รัปชันที่เกิดจากลักษณะของการปฏิบัติ การบังคับใช้ระเบียบการปฏิบัติงานอื่น ๆ โดยทั่วไป

ส่วนองค์ประกอบที่ทำให้ระบบทุจริตคอร์รัปชันมีโครงสร้างรากฐานอันแข็งแกร่งและดำรงอยู่ในปัจจุบันนั้น มาจากองค์ประกอบต่าง ๆ คือ 1) ระบบการเมืองและระบบราชการมีเกราะกำบังที่แน่นหนา 2) ภาคประชาชนขาดความเข้มแข็งและขาดผู้นำในการต่อต้านคอร์รัปชันที่แข็งแกร่ง 3) ค่านิยมที่เป็นอุปสรรคฝังรากลึกในสังคม ค่านิยมของคนในสังคมที่เป็นเหตุให้เกิดพฤติกรรมคอร์รัปชัน เช่น ค่านิยมในสังคมอุปถัมภ์ 4) การขาดจิตสำนึกเพื่อส่วนรวม ซึ่งปัจจุบันคนในสังคมยังขาดอุดมการณ์ และขาดจิตสำนึกเพื่อส่วนรวม (เกียรติก้องดี เจริญวงศ์ศักดิ์ 2547, น. 22-26)

กล่าวโดยสรุป รูปแบบการคอร์รัปชัน ได้แก่ การรับสินบน หรือผลประโยชน์จากการปฏิบัติหน้าที่ที่ไม่ถูกต้องด้วยการนำเอาทรัพย์สินของทางราชการมาเป็นของตน ทำงานโดยเอื้อประโยชน์แก่ตัวเอง ญาติพี่น้อง หรือพวกพ้อง ซึ่งรูปแบบของการคอร์รัปชัน ได้แก่ คอร์รัปชันเชิงนโยบาย ผลประโยชน์ทับซ้อน การจัดทำโครงการที่ได้ผลประโยชน์ตอบแทนไม่คุ้มค่าเงินที่ลงทุน

สาเหตุและปัจจัยที่ก่อให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชัน

ธนภัทร เตโช (2560, น. 16) ได้กล่าวถึงสาเหตุของการทุจริตที่พบในสังคมไทย มีทั้งหมด 4 ด้าน คือ

1. ด้านเศรษฐกิจและการครองชีพ ได้แก่ งบประมาณรายจ่ายของรัฐเป็นสิ่งล่อใจ ประชาชนซื้อความสะดวกจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ และเจ้าหน้าที่ของรัฐมีรายได้ไม่เพียงพอเมื่อเทียบกับรายจ่าย

2. ด้านระบบบริหารราชการ ได้แก่ ผู้บังคับบัญชาปกครอง ไม่กำกับดูแลให้เป็นไปตามระเบียบจนทำให้เกิดการทุจริต และขาดดุลแห่งอำนาจในการบริหารราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น ทำให้การควบคุมดูแลไม่ทั่วถึง จึงเกิดการทุจริตในวงราชการได้ง่าย รวมถึงความเกรงใจและเกรงกลัวผู้บังคับบัญชา ใช้อำนาจหน้าที่แสวงหาประโยชน์ ไม่ศึกษาและปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ

3. ด้านสังคม วัฒนธรรม และศีลธรรม ได้แก่ การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐขาดคุณธรรม การประพฤติตัวเป็นแบบอย่างไม่ดีของเจ้าหน้าที่ของรัฐชั้นผู้ใหญ่ ที่ทุจริตคอร์รัปชันแล้วไม่ถูกจับ จึงเป็นตัวอย่างให้เจ้าหน้าที่ของรัฐในระดับชั้นผู้น้อยทำตาม สังคมไทยที่เน้นวัตถุนิยมมากกว่าความดีงามและศีลธรรม เงิน คือ สิ่งที่มีคุณค่าของสังคม เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้จ่ายฟุ่มเฟือยทางด้านอุปโภคบริโภค จึงต้องดิ้นรนด้วยการทุจริตคอร์รัปชัน

4. ด้านกฎหมายและวิธีการ ได้แก่ การลงโทษทางวินัย ที่มีความยุ่งยากในการหาพยานหลักฐาน เพราะมีระเบียบขั้นตอนมากในการสอบสวน การพิสูจน์พฤติกรรมการทุจริตคอร์รัปชันและประพฤติมิชอบ จะต้องมีหลักฐานชัดเจนจึงยากแก่การพิสูจน์

กล่าวโดยสรุป สาเหตุจูงใจที่ทำการทุจริต ได้แก่ การบังคับใช้กฎหมายไม่มีประสิทธิภาพ เจ้าหน้าที่รัฐมีรายได้น้อยแต่มีรสนิยมสูง กระแสวัตถุนิยม มีการใช้จ่ายฟุ่มเฟือย เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน มีโอกาสที่จะกระทำการทุจริต รัฐบาลอ่อนแอ และวัฒนธรรมแบบเจ้าขุนมูลนาย ดังนั้นการทุจริตจะเข้าไปเกี่ยวข้องกับกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันตลอดเวลา เช่น โครงการก่อสร้างสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน เช่น ถนน ท่าอากาศยาน เขื่อน ทางรถไฟ ระบบคมนาคมหรือการขนส่งต่าง ๆ

แนวคิดของการทุจริตคอร์รัปชันในหน่วยงานภาครัฐ

สาระสำคัญของ การทุจริตของภาครัฐอาจพิจารณาผลของการทุจริตได้หลายมิติ ในที่นี้จะพิจารณา 3 มิติด้วยกัน ได้แก่ 1) กลไกและรูปแบบของการทุจริต 2) ปัจจัยของการทุจริต และ 3) ผลของการทุจริต

1. กลไกและรูปแบบของการทุจริต กลไกที่ทำให้เกิดการทุจริต คือ กลไกการใช้อำนาจ “Power Corruption” อำนาจเป็นกลไกสำคัญที่ทำให้ความต้องการของมนุษย์สำเร็จตามที่กำหนดไว้ ดังนั้น นักการเมืองข้าราชการ จึงยอมลงทุนชื่อเสียงหรือซื้อตำแหน่งเพื่อให้ได้มาเพื่อแสวงผลประโยชน์ทั้งเป็นตัวเงินหรือเป็นทรัพย์สินที่อยู่ในรูปแบบต่าง ๆ สร้างความร่ำรวยให้กับตัวเองและครอบครัว โดยเฉพาะประเทศที่ด้อยพัฒนาหรือกำลังพัฒนา

2. ปัจจัยของการทุจริต การเมืองเป็นปัจจัยสำคัญที่ได้มาซึ่งอำนาจที่ถูกต้องตามกฎหมายและเชื่อมโยงไปสู่ระบบการพัฒนาเชิงอุปถัมภ์นำไปสู่การทุจริตในรูปแบบกลุ่มประโยชน์ 3 ฝ่าย คือ นักการเมือง ข้าราชการ และนักธุรกิจผู้รับเหมา

3. ผลของการทุจริต ผลของการทุจริตที่อยู่ในรูปแบบ “การฉ้อราษฎร์บังหลวง” เปรียบเสมือนปล้นเงินของแผ่นดินคนปล้นร่ำรวยแต่ทำให้ชาติเสียหายใหญ่หลวง ทำให้คนในชาติติดยาจน ทำให้ครอบครัวพินาศ การฉ้อราษฎร์บังหลวงมีมาตั้งแต่สมัยสุโขทัยมาจนถึงปัจจุบันขยายไปยังภาคธุรกิจต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ซึ่งหากยังไม่มีการแก้ไขอย่างจริงจัง ต่อไปก็จะเกิดการวิกฤตเศรษฐกิจเกิดขึ้นสุดท้ายเศรษฐกิจก็ตกต่ำอย่างเห็นได้ในปัจจุบัน (โกวิท พวงงาม, 2549)

กล่าวโดยสรุป ปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชันในหน่วยงานภาครัฐประกอบไปด้วย กลไกการใช้อำนาจที่เป็นกลไกสำคัญที่ทำให้ความต้องการของมนุษย์บรรลุสำเร็จตามที่กำหนดไว้ ประกอบด้วย 3 ฝ่ายคือ นักการเมือง ข้าราชการ และนักธุรกิจหรือผู้รับเหมา ซึ่งจะอยู่ในรูปแบบ “การฉ้อราษฎร์บังหลวง” ในเชิงนโยบายสาธารณะ ส่งผลในการพัฒนาประเทศ ทำให้เศรษฐกิจตกต่ำ ประชาชนยากจนอย่างที่พบเห็นอยู่ในปัจจุบัน

แนวทางการป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชัน

โดยทั่วไปในภาพรวมเป็นผลลัพธ์ของปัจจัยอันเป็นที่มาของความรุนแรงของการทุจริตกับด้านที่เป็นการต่อต้านการทุจริตหรือลดปัญหาให้น้อยลงให้หมดไปก็คือการป้องกันและปราบปรามนั่นเอง ด้วยความพยายามวางแผนจัดระเบียบอย่างเคร่งครัดอย่างจริงจัง (อนันท์ ปันยารชุน, 2543) ทำให้ประเทศปลอดการทุจริตอยู่แนวหน้าของโลกในปัจจุบัน ดังนั้นแนวคิดในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต จึงเป็นส่วนสะท้อนในการจัดทำตัวชี้วัดด้านการทุจริตที่สำคัญอีกประการหนึ่ง เสนอแนวทางการบริหารจัดการไว้ 3 แนวทาง ได้แก่ 1) แนวทางตามหลักธรรมาภิบาล 2) แนวทางตามหลักคุณธรรมและจริยธรรม 3) แนวทางตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

1. แนวทางการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) เป็นหลักในการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีเหมาะสมสำหรับประเทศไทยเพราะสามารถตรวจสอบได้อย่างมีประสิทธิภาพ เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม เพื่อเข้ามามีบทบาทตรวจสอบได้ ประกอบไปด้วย 6 ประการ คือ

1.1 หลักนิติธรรม เป็นการปฏิบัติเกี่ยวกับกฎหมาย กฎ ข้อบังคับที่เป็นธรรม เมื่อมีกฎหมายแล้วจะต้องประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบ และให้ถูกต้องตามบทบัญญัติ เพื่อให้เกิดความเป็นธรรม

1.2 หลักคุณธรรม เป็นการปฏิบัติงานที่ยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม เสริมสร้างความซื่อสัตย์สุจริต จริงใจ มีระเบียบวินัย และเป็นตัวอย่างได้

1.3 หลักความโปร่งใส เน้นความโปร่งใสในวิธีทำงาน ตรงไปตรงมา สามารถตรวจสอบได้

1.4 หลักการมีส่วนร่วม เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน และความร่วมมือเชิงเครือข่ายของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และตัดสินใจแก้ปัญหาาร่วมกัน

1.5 หลักความรับผิดชอบ เน้นการปฏิบัติต่อประชาชน มีความเอาใจใส่ต่อปัญหา และมีความกระตือรือร้นในการแก้ปัญหาให้บรรลุผลโดยไม่เลือกที่จะปฏิบัติ

1.6 หลักความคุ้มค่า เน้นประสิทธิภาพในการบริหารงานโดยใช้ทรัพยากรงบประมาณที่เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน โดยการวางแผนทรัพยากรธรรมชาติของท้องถิ่นให้สมบูรณ์และยั่งยืน

กล่าวโดยสรุป หลักธรรมาภิบาล หมายถึง หลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี ที่ใช้ในการปฏิบัติงาน สามารถตรวจสอบได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. แนวทางตามหลักคุณธรรมและจริยธรรม คำว่า “คุณธรรมจริยธรรม” มักจะกล่าวควบคู่กันเสมอที่พบเห็นก่อนบ่อย ๆ ตามสถานศึกษา โรงเรียน มหาวิทยาลัย สถานที่ราชการ ใช้เป็นคำปลุกฝังบรรดาเยาวชนเด็กนักเรียน นักศึกษา ข้าราชการ และนักการเมือง ให้ดำรงตนอยู่ในสองคำนี้ คำสองคำนี้แตกต่างกัน คือ คุณธรรม คือ รากฐานของจิตใจ ส่วนจริยธรรม คือ รากฐานของการปฏิบัติ นั้นหมายความว่า การที่เรามีคุณธรรมอยู่ภายใต้รากฐานของจิตใจ ก็จะประพฤติตน ครองตนอยู่ในความดีงาม มีธรรมะภายในจิตใจตนเองตลอดเวลา ส่งผลให้บุคคลนั้นมีการปฏิบัติดีอย่างมีจริยธรรมเพื่อคุณงามความดี ความผาสุกมาสู่ตนเอง สังคมและประเทศชาติ

ความหมายของคุณธรรม

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2525) ให้ความหมายว่า “คุณธรรม หมายถึงสภาพคุณงามความดี” พร้อมด้วยพระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต) (2552, น. 14) ได้กล่าวว่า คุณธรรมเป็น ภาพของจิตใจ คือเป็นคุณสมบัติที่เสริมสร้างจิตใจให้ดีงาม ให้เป็นจิตใจที่สูง ประณีตและประเสริฐ เช่น พรหมวิหาร 4 เมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขา

วคิน อินทสระ (2532, น. 106) กล่าวว่าไว้ว่า คุณธรรม คือ อุปนิสัยอันดีงาม ซึ่งสั่งสมอยู่ในดวงจิต อุปนิสัยอันนี้ได้มาจากความพยายามและความประพฤติติดต่อกันมาเป็นเวลานาน

ดังนั้น คุณธรรม เป็นอุปนิสัยอันดีงามที่สะสมอยู่ในจิตสำนึกอันเป็นคุณสมบัติที่ดีของจิตใจ ให้เป็นคนที่มีจิตที่สูง ประณีตและประเสริฐ ซึ่งพฤติกรรมนี้ซึ่งสั่งสมติดต่อกันมาเป็นระยะเวลานานให้มีความคิดดี มีประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น เช่น ผู้ที่มีสติปัญญาดี รู้ผิด ชอบ ชั่ว ดี มีความรู้ลึกซึ้งนักคิดที่ดี

ความหมายของจริยธรรม

พระเมธีธรรมาภรณ์ (ประยูร ธมมจิตโต, 2535, น. 82) กล่าวว่า จริยธรรม คือ หลักแห่งความประพฤติปฏิบัติ หรือแนวทางการปฏิบัติให้เป็นคนดีเพื่อประโยชน์สุขของตนเองและส่วนรวม

พระพุทธทาสภิกขุ (2533, น. 19). กล่าวว่า จริยธรรม คือระเบียบปฏิบัติที่มุ่งปฏิบัติเพื่อให้เกิดความผาสุกในสังคม เป็นสิ่งที่มนุษย์ทำขึ้น แต่งขึ้นตามเหตุผลของมนุษย์เอง หรือตามความต้องการของมนุษย์เอง

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต) (2542, น. 36) กล่าวว่า จริยธรรม หมายถึง การประพฤติปฏิบัติที่แสดงออกทางกาย วาจา คือ ทำแต่สิ่งดีมีประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น รวมทั้งสังคม ประเทศชาติ เรียกว่า “ทำดี พูดดี”

ดังนั้น จริยธรรม หมายถึง เครื่องหมายแห่งความประพฤติปฏิบัติที่ดีมีธรรมะ ที่แสดงออกทางกาย วาจา เพื่อประโยชน์สุขของตนเองและผู้อื่น รวมทั้งสังคม ประเทศชาติ เรียกว่า “ทำดี พูดดี”

กล่าวโดยสรุป คุณธรรม จริยธรรม การประพฤติปฏิบัติที่ดีที่แสดงออกทางกาย วาจา และจิตใจ ทำแต่สิ่งดีมีประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น รวมทั้งสังคม ประเทศชาติ เรียกว่า “คิดดี ทำดี พูดดี”

3. แนวทางตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชมีพระราชดำรัสแก่ชาวไทยนับตั้งแต่ พ.ศ. 2517

เป็นปรัชญาที่ยึดหลักทางสายกลาง ซึ่งแนวทางการดำรงอยู่ในกรอบแนวคิด ให้ทุกคนสามารถพึ่งพาตัวเองได้ชีวิตทางสายกลางและความไม่ประมาทรวมถึงการพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นจนเกิดความยั่งยืน โดยตั้งอยู่บนหลักสำคัญ 3 ห่วง 2 เงื่อนไข คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันที่ดี ซึ่งอยู่ในเงื่อนไขความรู้จักคุณธรรม ความรู้

หมายถึง รอบรู้ รอบคอบ และระมัดระวัง คุณธรรมคือซื่อสัตย์สุจริต ชยัน อุดหนุน และแบ่งปัน นำไปสู่ชีวิต เศรษฐกิจ และสังคม เกิดความสมดุล มั่นคงและยั่งยืนตลอดไปในอนาคต ซึ่งสามารถอธิบายได้ดังนี้

1. ความพอประมาณ หมายถึงความพอดี ไม่มาก และไม่น้อยจนเกินไป ความไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่นที่ทำให้เกิดความทุกข์ เช่น การอุปโภคและบริโภคพอประมาณ

2. ความมีเหตุผล หมายถึง การใช้หลักการอย่างมีเหตุผลในการพิจารณาสิ่งต่าง ๆ ที่เราจะตัดสินใจปฏิบัติเรื่องนั้น ๆ โดยพิจารณาด้วยเหตุและผล

3. การมีภูมิคุ้มกันที่ดี หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมสำหรับสิ่งที่มากระทบกับตัวเราในแต่ละวันที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงที่อยู่รอบ ๆ ตัวเรา ปัญญาเหล่านี้จะเกิดขึ้นได้จะต้องอาศัยความรู้คู่คุณธรรม

4. ความรู้ หมายถึง ความรอบรู้ รอบคอบ และระมัดระวังในการดำเนินชีวิต

5. คุณธรรม หมายถึง การยึดถือหลักต่าง ๆ ในการดำเนินชีวิต ได้แก่ ความซื่อสัตย์ สุจริต ความชยัน อุดหนุน และการแบ่งปัน ซึ่งจะนำไปสู่ ชีวิต เศรษฐกิจ สังคม ทำให้เกิดความสมดุล มั่นคง และยั่งยืนตลอดไป

กล่าวโดยสรุป ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นกรอบแนวคิดและทิศทางในการดำเนินชีวิตทางสายกลาง ตั้งอยู่บนหลักสำคัญคือ 3 ห่วง 2 เงื่อนไข คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันที่ดี ซึ่งอยู่ในเงื่อนไขความรู้คู่คุณธรรม ความรู้ที่หมายถึง รอบรู้ รอบคอบและระมัดระวัง คุณธรรม คือ ซื่อสัตย์สุจริต ชยัน อุดหนุน และแบ่งปัน นำไปสู่ชีวิต เศรษฐกิจ และสังคม เกิดความสมดุล มั่นคงและยั่งยืนตลอดไปในอนาคต

วิทยากร เชียงกูล (2549: 71) กล่าวว่า แนวทางและการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในต่างประเทศ เช่น ประเทศฟินแลนด์ สิงคโปร์ ฮองกง เกาหลีใต้ จึงสรุปดังนี้คือ 1) การออกกฎหมาย พระราชบัญญัติ การมีระบบนิติบัญญัติ ศาล และการบริหารจัดการที่ดี พร้อมทั้งยุทธศาสตร์ มีมาตรการในการป้องกันและปราบปรามอย่างใกล้ชิด 2) การสร้างค่านิยมของประชาชน ด้วยความเสมอภาค ไม่มีความความแตกต่างทางชนชั้น 3) การให้เมืองคกรอิสระ เป็นองค์กรที่มีอำนาจและมีบทบาทสูงในการปราบปรามคอร์รัปชันที่มีประสิทธิภาพและโปร่งใส พร้อมทั้งผู้พิทักษ์ความยุติธรรม 4) มีความโปร่งใสและความเปิดเผยจากภาครัฐ โดยให้สิทธิประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร และมีส่วนร่วม 5) มีความตั้งใจจริงในการแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันอย่างจริงจัง 6) การให้หลายองค์กรทำงานร่วมกันมากกว่าจะรวมศูนย์อำนาจไว้ที่องค์กรเดียว และ 7) การให้ผู้หญิงมีบทบาทการตัดสินใจทางการเมืองด้วย

แนวคิดการป้องกันและปราบปรามการทุจริต โดยบทบาทของภาคประชาชน ซึ่งเป็นอีกช่องทางหนึ่งที่จะรักษาผลประโยชน์ของชาติโดยอาศัยการมีส่วนร่วมของประชาชนภายใต้พื้นฐานความเข้าใจว่าคนไทยทุกคนต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบดูแลอนาคตและความอยู่รอดของชาติไทย ในกรณีที่ประชาชนจะเข้ามามีบทบาทในการตรวจสอบความโปร่งใสของภาครัฐ ในฐานะ ป.ป.ช. ภาคประชาชนจึงมีหลักการทำงาน ดังนี้ (อารีย์ อึ้งจะนิล, 2560).

1. ต้องมีความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะอาสาเข้ามาทำงานเพื่อประโยชน์ของบ้านเมืองจริง ๆ นั่นคือต้องมีความเป็นผู้มีจิตอาสา มีความเสียสละ อุดหนุน กล้าหาญ ซื่อสัตย์ สุจริต มีความโปร่งใสไม่ใช้อำนาจหน้าที่เพื่อการแสวงหาประโยชน์ส่วนตนหรือประโยชน์ให้แก่พรรคพวก หมายความว่า เราต้องมีภูมิคุ้มกันให้กับตัวเองโดยการดำเนินชีวิตแบบปรัชญาพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช

2. ต้องติดตามดูทางปัญญาให้กับตัวเองตลอดเวลา นั่นคือต้องมีความรู้ที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ของ ป.ป.ช. ภาคประชาชน และต้องแสวงหาความรู้ให้เท่าทันเทคนิคกลโกง การทุจริตคอร์รัปชันด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อเป็นหลักในการทำงานให้ถูกต้องและเป็นที่น่าเชื่อถือของสังคม

3. ต้องสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในรูปแบบต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการสร้างเครือข่ายภาคประชาชนด้วยตนเอง การติดตามดูทางปัญญาให้กับประชาชนโดยการให้ความรู้หรือการเสนอแนะช่องทางในการตรวจสอบความโปร่งใสของการทำงานของภาครัฐ การสร้างทัศนคติที่ถูกต้อง และการชี้ให้เห็นอันตรายของการทุจริตคอร์รัปชัน

4. การเฝ้าระวังพื้นที่ที่เห็นว่าสุ่มเสี่ยงต่อการแสวงหาผลประโยชน์ การสร้างเครือข่ายอาสาสมัครแจ้งข้อมูลข่าวสารที่ไม่ชอบมาพากลต่าง ๆ เพื่อรักษาผลประโยชน์ของชาติได้ทันการ

5. ดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตอย่างต่อเนื่องในชุมชน หมู่บ้าน ตำบล และในทุกภาคส่วนของสังคมโดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถานศึกษาทุกระดับเพื่อให้เยาวชนได้ตระหนักถึงภัยร้ายของการทุจริต

6. ส่งเสริมให้ประชาชนได้เข้าไปมีบทบาทในการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งทุกระดับไม่ว่า ในระดับชาติหรือในระดับท้องถิ่นเพื่อการคัดกรองคนดี มีความรู้ความสามารถ มีคุณธรรมเข้ามาบริหารประเทศ ป้องกันคนไม่ดีไม่ให้เข้ามาแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบดังพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ให้ส่งเสริมคนดีให้คนดีได้ปกครองบ้านเมือง และควบคุมคนไม่ดีไม่ให้มีอำนาจไม่ให้เกิดความเดือดร้อนวุ่นวายได้

7. ส่งเสริมให้ประชาชนได้เข้าไปมีบทบาทในการป้องกันการทุจริตในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งเป็นการปกครองที่ใกล้ตัวของพี่น้องประชาชนมากที่สุด โดยส่งเสริมให้ประชาชนได้มีโอกาสเข้าร่วมประชุม กำหนดนโยบายบริการสาธารณะให้เป็นไปตามความต้องการของประชาชน ให้ประชาชนได้เข้าร่วมตรวจสอบความโปร่งใสของการจัดซื้อจัดจ้างให้ประชาชนประเมินการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของตน เป็นต้น

8. จัดให้มีการแลกเปลี่ยนและรับฟังความคิดเห็นและรับฟังข้อเสนอแนะของสาธารณชนเพื่อนำมาแก้ไขปรับปรุงการทำงานของ ป.ป.ช. ภาคประชาชน ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

9. จัดให้มีกิจกรรมเผยแพร่ชื่อเสียงเกียรติคุณยกย่องให้กำลังใจและช่วยกันรณรงค์ปกป้องคนที่ทำความดี มีความซื่อสัตย์สุจริต มีคุณธรรมเพื่อให้เป็นตัวอย่างที่ดีของสังคม

10. หามาตรการรองรับการทำงานและคุ้มครองความปลอดภัยให้แก่ภาคประชาชน และเครือข่าย

11. ให้มีการประชาสัมพันธ์ผลงานของ ป.ป.ช. ภาคประชาชนอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ประชาชนได้ทราบและรณรงค์ให้ประชาชนเข้าร่วมกันเป็นเครือข่ายป้องกันและปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบกับ ป.ป.ช.ภาคประชาชนกันอย่างกว้างขวางซึ่งจะยังประโยชน์ในการปลูกจิตสำนึกให้ประชาชนด้วยตนเองได้ร่วมกันรักษาผลประโยชน์ของชาติ

อุดม รัฐอมฤต (2544, น. 130) กล่าวถึง แนวทางในการแก้ปัญหาการทุจริต สรุปได้ดังนี้ 1) การตั้งคณะกรรมการอิสระเพื่อมาตรวจสอบ ควรมีวิธีการคัดเลือกคนที่มีคุณธรรม มีความสามารถ มีความรับผิดชอบในการทำงาน ใจเป็นกลางไม่อิงพรรคการเมืองเข้ามาทำงานให้งบประมาณ 2) การส่งเสริมสื่อมวลชนให้มีอิสระในการตรวจสอบ เช่น มีการตั้งกองทุนวิจัยเพื่อสื่อมวลชน จะเกิดพลังสังคมในการตรวจสอบคอร์ปชั่น เพราะเครื่องมือที่หยุดยั้งคอร์ปชั่นได้ชะงักที่สุด คือ สื่อมวลชนที่อิสระ กล้าและสามารถตรวจสอบได้ 3) การออกจากโครงสร้างอำนาจเบ็ดเสร็จ เพราะการแก้ไขปัญหาลังคมที่ยากและซับซ้อนได้จะต้องเปิดพื้นที่ทางสังคมและพื้นที่ทางปัญญาอย่างกว้างขวางแล้วจัดความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรต่าง ๆ ให้เป็นไปตามที่สังคมต้องการ 4) ปฏิวัติจิตสำนึก ปฏิวัติศีลธรรม จิตสำนึกใหม่และจิตสำนึกทางศีลธรรม

กล่าวโดยสรุป การกำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาประเทศเพื่อมุ่งเกิดความยั่งยืน และประชาชนอยู่ดีกินดีของคนในสังคมไทย มีระบบบริหารจัดการที่ดีในภาครัฐและภาคธุรกิจอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน โดยยึดหลักธรรมาภิบาล หลักคุณธรรมจริยธรรม และนำหลักเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 และคุณธรรมที่พระองค์ทรงพระราชทานให้แก่ปวงชนชาวไทย และเจ้าหน้าที่ของรัฐมาเป็นกลไกสำคัญในการผลักดัน กำกับดูแลจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งเป็นหลักมาประยุกต์ใช้ในทุกระดับอย่างจริงจัง เพื่อสร้างสังคมให้ใสสะอาดเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน ให้เห็นผลสัมฤทธิ์เป็นรูปธรรม คือ การเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ป้องกันทุจริต ปลูกจิตสำนึกจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐและประชาชน ซึ่งเป็นแนวทางในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์ปชั่นที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

การป้องกันและปราบปรามปัญหาการทุจริตของหน่วยงานภาครัฐจะเกิดขึ้นได้ จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจจากทุกฝ่ายร่วมกัน มีดังนี้

1. ภาครัฐบาล จะต้องมีการปฏิรูปกฎหมายรัฐธรรมนูญและแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ให้สอดคล้องกับนโยบายและระเบียบในการปฏิบัติงานรวมถึงปรับโครงสร้างบทบาทและหน้าที่ จนถึงขบวนการทำงานของภาครัฐให้อยู่ในกลไกการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีโดยใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารให้ทุกฝ่ายปฏิบัติอย่างเคร่งครัด เพื่อความโปร่งใส ตรวจสอบได้อย่างยุติธรรม และจะต้องมีการประเมินอย่างต่อเนื่อง เช่น ก่อนจะเริ่มปฏิบัติงาน ระหว่างปฏิบัติงาน และสิ้นสุดในการปฏิบัติงาน

2. ภาคเอกชน สนับสนุนองค์การเพื่อตรวจสอบความโปร่งใสในการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ เช่น สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (ป.ป.ท.) และสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน (สตง.) เป็นต้น

3. ภาคประชาชน รมรงค์ให้คนในชาติรังเกียจ ทำสถิติเกอร์ผลร้ายของการทุจริตติดทั่วไป เช่น รถ บ้ายรถเมล์ สถานีขนส่งและติดในสถานที่ที่มีความเสี่ยงต่อการทุจริต สอดส่อง จับตาดูการประพฤติปฏิบัติในการงานของหน่วยงานของรัฐโดยความร่วมมือร่วมใจของประชาชนทุกคน และต้องสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้ง่าย การดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ โดยเข้าไปดูทางอินเทอร์เน็ตได้

กล่าวโดยสรุป แนวทางการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในหน่วยงานภาครัฐ ในหน่วยงานภาครัฐเกิดจากการแสวงหาประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนรวมที่แฝงอยู่ในทุจริตเชิง เช่น การโกงเงินสงเคราะห์ผู้ที่มีรายได้น้อย เงินทอนวัด เป็นต้น ซึ่งเป็นมาตรการต้องแก้ไขโดยด่วนโดยการร่วมมือจากภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน โดย ภาครัฐบาล ต้องปฏิรูปกฎหมายรัฐธรรมนูญและแผนพัฒนาเศรษฐกิจ ให้สอดคล้องกับนโยบายและระเบียบในการปฏิบัติงานรวมถึง โครงสร้างบทบาทและหน้าที่จนถึงขบวนการทำงานโดยยึดหลักธรรมาภิบาลในการบริหารให้ทุกฝ่าย เพื่อความโปร่งใส ตรวจสอบได้อย่างยุติธรรม พร้อมทั้งให้ภาคเอกชนเข้ามาให้การตรวจสอบระบบการปฏิบัติงาน เช่น สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (ป.ป.ท.) ขาดไม่ได้ คือ การให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน ให้ข้อมูลข่าวสาร ก่อน ระหว่างดำเนินการและเมื่อสิ้นสุด รวมกันสร้างระบบตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งจะนำมาสู่การป้องกันและลดปัญหาการทุจริตในหน่วยงานภาครัฐในประเทศไทยให้หมดไปอย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2547). *กลเม็ดเด็ดพิศดารรัปชั่น*. กรุงเทพฯ: ชัดเชสมิเดีย.

โกวิท พวงงาม. (2549.). *แนวทางการพัฒนาและเสริมสร้างกลไกการป้องกันการทุจริตในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ. (2545). *คู่มือประชาชนด้านการทุจริต (ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 1) (พิมพ์ครั้งที่ 5)*. กรุงเทพฯ: ชวนพิมพ์.

จารุวรรณ สุขุมาลพงษ์. (2556). *แนวโน้มของคอร์รัปชันในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: รัฐสภา.

ประชัย เปี่ยมสมบุญ. (2551). *อาชญากรรมพื้นฐานกับกระบวนการยุติธรรม*. กรุงเทพฯ: โครงการส่งเสริมเอกสารวิชาการสถาบันนิติพัฒนบริหารศาสตร์.

- ณภัทร เตโช,อภิชาติ จันทราธิปตี,ภัชรีย์ มีแก้ว,และอรติ ไกรยุทธศักดิ์. (2560). *แนวทางการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในส่วนราชการไทย*. สืบค้น 24 สิงหาคม 2560, จาก http://www.nacc.go.th/download/article_20100126184143.pdf.
- นนทวัชร์ นวตระกูลพิสุทธิ,บรรเจิด สิงคะเนติ,ฤษราณ์ ไทยวัฒน์, รัฐปกรณ์ นิภาพันธ์, และวัชรพงษ์ ชื่อดตรง. (2555). *การวิจัยเพื่อศึกษารูปแบบการทุจริตเชิงนโยบาย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ.
- ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์. (2551). *นักการเมืองไทย: จริยธรรมผลประโยชน์ทับซ้อนการคอร์ปชั่น*. กรุงเทพฯ: สำนักงานนายกรัฐมนตรี.
- พรชัย เลื่อนฉวี. (2553). *กฎหมายรัฐธรรมนูญและสถาบันการเมือง*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ผาสุก พงษ์ไพจิตร, และ สังคิต พิริยะรังสรรค์. (2549). *ทฤษฎีการคอร์ปชั่น*. กรุงเทพฯ: ร่วมด้วยช่วยกัน.
- พรรคศักดิ์ ผ่องแผ้ว. (2543). *ดัชนีคอร์ปชั่นของไทย: การสร้างและการตรวจสอบความเชื่อถือได้*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ.
- พระธรรมปิฎก, (ป.อ. ปยุตโต). (2542). *ชีวิตที่สมบูรณ์ (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ: สหธรรมมิก จำกัด.
- พระธรรมปิฎก, (ป.อ. ปยุตโต). (2552). *ชีวิตและผลงานพระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุต โต) และนันทาคำของนักวิชาการ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระพุทธทาสภิกขุ. (2533). *ธรรมะน้ำ ธรรมะโคลน*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สุภาพใจ.
- พระเมธีธรรมาภรณ์ (ประยูรธมมจิตโต). (2541). *คุณธรรมสำหรับนักบริหาร (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ: สหธรรมมิก จำกัด.
- พระเมธีธรรมาภรณ์ (ประยูร ธมมจิตโต). (2535). *คุณธรรมสำหรับนักบริหาร (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ: สหธรรมมิก จำกัด.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550. (2560). *รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550*. สืบค้น 23 พฤษภาคม 2560, จาก <http://www.local.moi.go.th/lawl.htm>.
- วิทยากร เชียงกุล. (2549). *แนวทางการปราบคอร์ปชั่นอย่างได้ผล: เปรียบเทียบไทยกับประเทศอื่น*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สายธาร.
- วิชัย รูปขำดี. (2552). *การประเมินองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความเป็นเลิศด้านความโปร่งใสและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ประจำปี 2552*. นนทบุรี: สถาบันบัณฑิตบริหารศาสตร.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2542). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (พิมพ์ครั้งที่5)*. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2525). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (พิมพ์ครั้งที่4)*. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.
- วศิน อินทสระ. (2532). *สาระสำคัญแห่งพุทธปรัชญามหายาน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เจริญกิจ.
- สังคิต พิริยะรังสรรค์. (2549). *ทฤษฎีการคอร์ปชั่น*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ร่วมด้วยช่วยกัน.
- สุทธิ อากาศฤกษ์. (2545). *การดำเนินการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการเพื่อความมั่นคงแห่งชาติ*. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.
- อนันท์ ปันยารชุน. (2543). *ปาฐกถาพิเศษความโปร่งใสและธรรมรัฐ. องค์การเพื่อความโปร่งใสในประเทศไทยและศูนย์สาธารณประโยชน์และประชาสังคม*. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร.
- อุดม รัฐอมฤต. (2544). *การแก้ไขปัญหาทุจริตในระบบการเมืองและวงราชการไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- อารีย์ อึ้งจะนิล. (2560). *การป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบโดยบทบาทของภาคประชาชน*. สืบค้น 24 สิงหาคม 2560, จาก <http://oknation.nationtv.tv/blog/pacm/2009/03/25/entry-1>.

Myrdal. G. (1968). The Folklore of Corruption. *The Asian Magazine*, 8(24).